

Tyresö kommun
Socialförvaltningen
Helena Wiberg
Utredare

TJÄNSTESKRIVELSE

2017-11-21

1 (7)

Diarienummer

2017/SN 0215

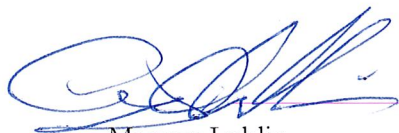
Socialnämnden

Svar på remiss av departementspromemoria om utredningar avseende vissa skador och dödsfall – Ds 2017:47

Förslag till beslut

- Socialförvaltningens förslag till yttrande gällande utredningar avseende vissa skador och dödsfall (Ds 2017:47) antas.

Socialförvaltningen

Magnus Lublin
Förvaltningschef

Gunny Bäckström
Stabschef

Sammanfattning

Socialdepartementet har lämnat remiss av departementspromemoria om utredningar avseende vissa skador och dödsfall (Ds 2017:47). För Tyresö kommun innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter/en skyldighet att lämna synpunkter. Socialförvaltningen lämnar förslag till yttrande över remissen.

Socialförvaltningen lämnar förslag till yttrande över remissen i separat bilaga. Socialnämnden föreslås i helhet tillstyrka de förslag som presenteras i remissen.

Beskrivning av ärendet

Socialdepartementet har lämnat remiss gällande förslaget ”Utredningar avseende vissa skador och dödsfall” (Ds 2017:47). Svar på remissen ska vara Socialdepartementet tillhanda senast den 18 december 2017.

Bakgrund

Lag (2007:606) om utredningar av barn som avlidit med anledning av brott med mera trädde i kraft i januari 2008. Genom en lagändring i januari 2012 infördes bestämmelser om att även dödsfall avseende vuxna kvinnor och män som avlidit med anledning av brott av en närstående eller tidigare närstående skulle utredas. Lagens rubrik ändrades då till lag (2007:606) om utredningar avseende vissa dödsfall.

Syftet med utredningarna är att förebygga att barn far illa och att enskilda utsätts för våld eller andra övergrepp av närstående eller tidigare närstående personer.

Svårigheter att uppnå syftet med utredningarna

Utredningsverksamheten drivs idag av Socialstyrelsen. Huvudinriktning för utredningarna är att de ska fokusera på systemfel och identifiera bidragande faktorer till dödsfallen. De främsta uppgifterna för utredningsmyndigheten är alltså att söka gemensamma nämnare mellan fallen och dra slutsatser om brister av övergripande karaktär. Såväl Statskontoret som Socialstyrelsen har dock påpekat att de fall som hittills utretts inte kunnat leda fram till sådana slutsatser. Det beror troligtvis dels på att fallen skiljer sig åt, och dels att antalet fall som omfattas av utredningsverksamheten är för få. En alltför liten utredningsverksamhet kan innebära svårigheter att identifiera konkreta systemfel, och bedriva utredningarna utan ge upphov till förmodan om myndigheternas eller enskildas skuld eller ansvar.

Det är också svårt att uppnå syftet med utredningarna, att förhindra att barn far illa, om utredningarna enbart fokuserar på dödligt våld. Även utredningsverksamheten avseende vuxna är alltför avgränsad för att slutsatser

ska kunna dras, då den fokuserar på vuxna som har avlidit. Berörda myndigheter missar idag att underrätta Socialstyrelsen om relevanta fall, och i kommunerna är utredningsverksamheten inte särskilt känd. Där utredningsverksamheten är känd menar man att utredningarna inte leder fram till ny kunskap och därför är av marginell betydelse för det egna arbetet.

De nuvarande expertgrupperna inom Socialstyrelsen bedöms inte ha tillräcklig kompetens, och kunskap från de involverade verksamheterna har inte tagits in. Experter utifrån har inte tagits in på grund av osäkerheter när det gäller sekretessen. Det är också omöjligt för Socialstyrelsen att få del av uppgifter som rör gärningspersonen i utredningsverksamheten avseende vuxna idag.

Mot den bakgrunden krävs ett förändringsarbete avseende utredningsverksamheten för att syftet med verksamheten ska uppnås.

Förändringsförslag

I promemorian lämnas ett antal förslag till ändringar av lagen (2007:606) om utredningar avseende vissa skador och dödsfall, offentlighets- och sekretesslag (2009:400) och förordning (2007:748) om utredningar avseende vissa dödsfall. Avsikten med ändringarna är att göra utredningsverksamheten mer effektiv och ändamålsenlig. Ändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2019.

Utökad utredningsverksamhet

Enligt förslaget ska utredningsverksamheten utökas, så att den omfattar fler fall än sådana där barn eller vuxna har avlidit. När det gäller *barn* föreslår promemorian att även fall där barn utsatts för grov misshandel av närstående¹ eller tidigare närstående ska omfattas. Vidare ska försök eller förberedelse till mord, dråp, barnadråp eller grov misshandel liksom stämpling till mord, dråp eller grov misshandel omfattas. Utredningsverksamheten ska enligt förslaget i

¹ Någon utvidgning av begreppet närstående till att omfatta fler personer i offrets omgivning ska inte göras. Med närstående eller tidigare närstående personer menas samma som avses i såväl 4 kap. 4 a § som 29 kap. 2 § 8 brottbalken (främst en person som den avlidna har eller har haft ett fast förhållande med och dennes mor, far, fosterföräldrar och syskon. Vidare hör barn till den avlidna och barn till en person som den enskilde har bostadsfäst tillsammans med eller levt i ett fast förhållande med till närståendekretsen. Även mor- och farföräldrar, mosttrar, morbröder, fastrar och farbröder omfattas).

fråga om *vuxna* utökas till att gälla även försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp.

Syftet med utredningsverksamheten tydliggörs

Syftet med utredningarna klargörs i och med att vissa lydelse förändras. En sådan förändring avser lagens nuvarande rubrik ”Lag om utredningar avseende vissa dödsfall”, som enligt förslaget ska ändras till ”Lag om utredningar till förebyggande av vissa skador och dödsfall”. Vidare tydliggörs att utredningarna ska ge regeringen underlag för *beslut om* åtgärder som har som *mål att förebygga* att

1. barn far illa, eller
2. kvinnor och män utsätts för våld eller andra övergrepp av närstående eller tidigare närstående personer.

Utredningarna ska belysa händelseförloppet och orsaken till händelsen. De ska även klarlägga vilka åtgärder som vidtagits eller kunnat vidtas för att skydda barnet eller skydda, stödja och hjälpa en vuxen som utsatts för brott.

Övriga ändringar

Promemorian föreslår att uppgifter angående gärningspersonen kan inhämtas av Socialstyrelsen i utredningar även avseende vuxna. Utomstående expertis ska kunna anlitas, varför ändringar avseende tystnadsplikt för sådana myndighetsrepresentanter gällande uppgifter som framkommer under mötesdeltagande gjorts. Av samma anledning har frågan om sekretessklargjorts.

Promemorian föreslår vidare att två nya paragrafer ska införas i lagen.

- 3 a § anger att tillsyn bör genomföras av verksamhet som berörs av en utredning enligt Lagen om utredningar avseende vissa skador och dödsfall, LUD. Utredningsmyndigheten (Socialstyrelsen) ska informera den myndighet som bedriver tillsyn när ett ärende inletts. Om tillsyn redan påbörjats ska tillsynsmyndigheten meddela utredningsmyndigheten vad som iakttagits och vilka åtgärder som vidtagits med anledning av tillsynen.
- 10 § anger att enskilda som medverkat i en utredning enligt LUD inte obehörigen får röja vad han eller hon har fått veta om enskilda personliga förhållanden.

Konsekvenser av föreslagna ändringar

Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Förslagen bedöms inte ha några konsekvenser för den kommunala självstyrelsen, eftersom uppgiftsskyldighet redan gäller enligt nuvarande lag.

Kostnader för kommunen

Eftersom myndigheter och yrkesverksamma är skyldiga att lämna de uppgifter som behövs för en utredning enligt LUD kan en utökad verksamhet innebära visst merarbete. Enligt den bedömning som gjorts i departementspromemorian medför föreslagna förändringar inte annat än ”marginella kostnadsökningar” för kommuner.

Konsekvenser för barn, jämställdhet och integration

Förslaget innebär att ett större antal utredningar rörande barn ska utredas och analyseras. Ett mer omfattande underlag att analysera och göra förändringar utifrån förväntas bidra till att barn i mindre utsträckning utsätts för dödligt våld eller misshandlas grovt.

Det övergripande jämställdhetspolitiska målet är att kvinnor och män ska ha samma möjligheter att forma samhället och sina egna liv. Målet för integrationspolitiken är lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett bakgrund. Utredningarna enligt LUD ska göras på samma sätt för alla. En väl fungerande utredningsverksamhet bedöms enligt promemorian kunna bidra till ett bättre underlag för att förebygga att enskilda utsätts för våld eller andra övergrepp. Det ger också förbättrade förutsättningar för att förebygga och minska omfattningen av mäns våld mot kvinnor. På sikt kan utredningarna därför bidra till att förverkliga såväl det jämställdhetspolitiska som det integrationspolitiska målet.

Förvaltningens ställningstagande till förslagen

Övergripande ställningstaganden

Tyresö kommun välkomnar ett förtydligande när det gäller utredningsverksamhetens syfte och mål. Tyresö kommun anser att lagändringarna kan träda i kraft den 1 januari 2019, eftersom inga större förberedelser bedöms som nödvändiga för kommunernas verksamheter.

Utökad utredningsverksamhet och tydliggjort syfte

Tyresö kommun tillstyrker de förslag som ges avseende utökad utredningsverksamhet. Kommunen ser att mer omfattande analysunderlag är värdefullt då det kan leda till ökade kunskaper till stöd för att förebygga och minska omfattningen av mäns våld mot kvinnor, och samtidigt förhindra att barn far illa.

Tyresö kommun välkomnar att syftet med utredningsverksamheten klargörs.

Övriga ändringar

Tyresö kommun tillstyrker de ändringar som avser tystnadsplikt samt offentlighets- och sekretesslag. Det är en fördel att ändringarna möjliggör att utomstående expertis kan anlitas, och att uppgifter angående gärningspersonen kan inhämtas av utredningsmyndigheten för att säkerställa utredningarnas kvalitet.

Det är betydelsefullt att den tillsyn som genomförs av den verksamhet som berörs av en utredning enligt LUD genomsyras av förutsägbarhet och öppenhet, så att verksamheterna har insyn i hur och varför tillsynen genomförs. Tillsynerna bör genomföras utan att verksamheter eller enskilda skuldbeläggs. Det är vidare av stor betydelse att den kunskap som utredningsverksamheten mynnar ut i med ett större antal fall kommer såväl tillsynsmyndigheter och kommunens verksamheter till del. Det kan bidra till en ökad kvalitet och säkerhet i verksamheterna.

Information och stöd till kommunerna

Tyresö kommun vill poängtera betydelsen av att kommunerna får ta del av den kunskap som utredningsverksamheten leder till. Ökade kunskaper bör leda till ett utökat stöd till kommunerna vad avser metoder för att förebygga och minska

omfattningen av mäns våld mot kvinnor. Utökade kunskaper som kan användas för att förhindra att barn far illa bedöms också som mycket värdefull för kommunens verksamheter. Därför välkomnar Tyresö kommun föreslagna ändringar och en utökad utredningsverksamhet.